

به نام خدا

zibasaz.niniweblog

فصل اول

نظریه های یادگیری

محبوبه سبزی
محسن محبی پور

LEARNING

تعاریف یادگیری

- ✓ تمام مهارت ها، گرایش ها، دانشها و معلوماتی است که انسان در طول زندگی خود کسب میکند.
- ✓ یادگیری تغییری پایدار در انسان زنده است که فرد آن را از وراثت و ویژگی های ژنتیکی خود کسب نمیکند. یادگیری محصول یا نتیجه تغییرات ارثی نیست (بیگه).
- ✓ تغییری نسبتاً پایدار در توان رفتاری که در نتیجه تمرین تقویت شده رخ می دهد (کیمبل).
- ✓ یادگیری تغییری است که با کسب عادت، دانش و نگرش مرتبط است. یادگیری به فرد اجازه می دهد تا به لحاظ اجتماعی و فردی از سازگاری بیشتری برخوردار شود (کرو و کرو).
- ✓ فرایند تغییرات نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه فرد بر اثر تجربه (هیلگارد و مارکوییز)

فرایند

تغییر

یادگیری

تجربه

نسبتاً
پایدار

رفتار
بالقوه

مفهوم فرایند

- بیانگر وقایع و روابط پویا، جاری و مستمر و پیوسته در حال تغییر

مفهوم تغییر

- تغییرات ناشی از رشد و بلوغ، فیزیولوژیک، عوامل مکانیکی یا شیمیایی را شامل نمی شود.

مفهوم نسبتاً پایدار

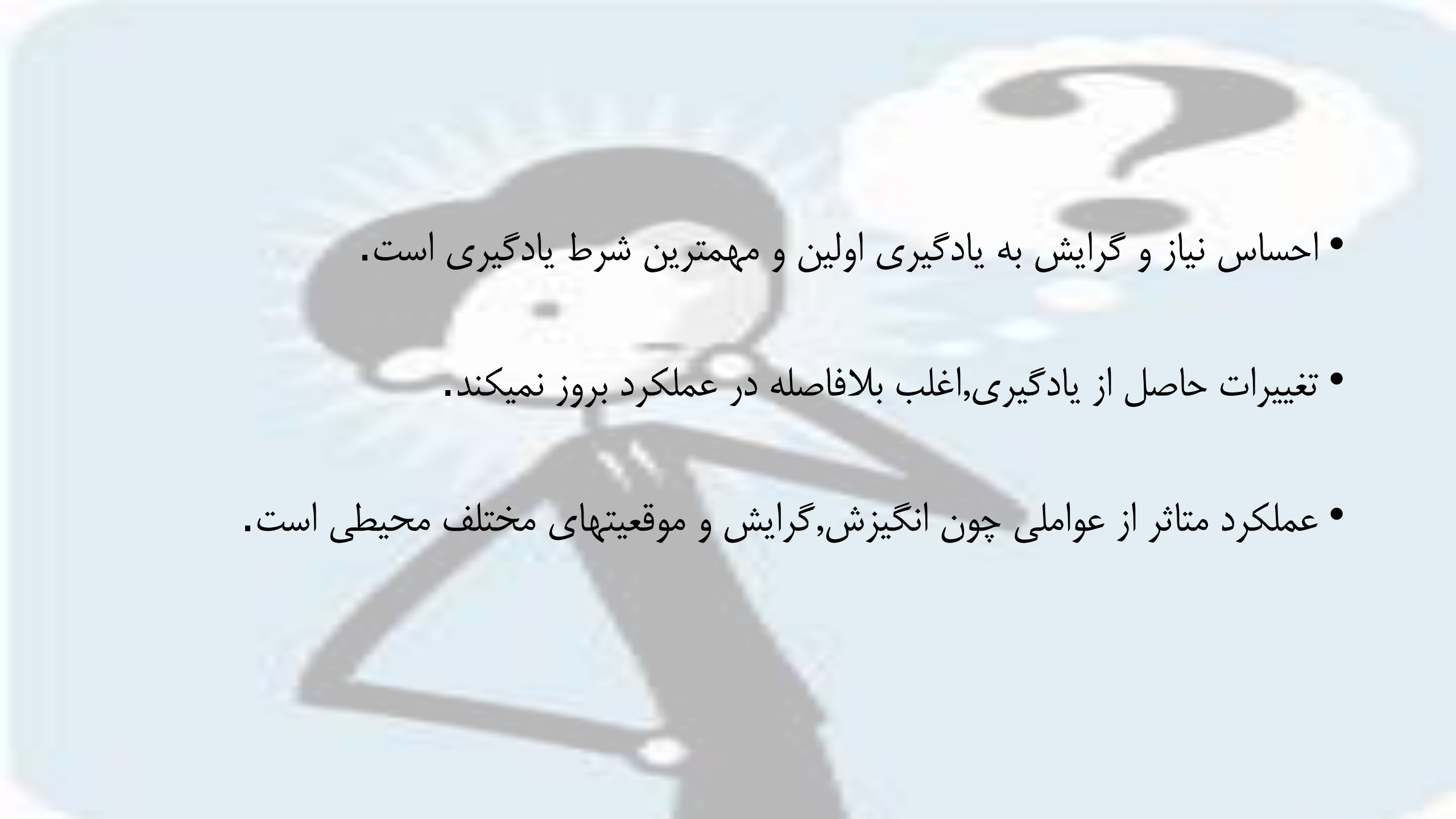
- یادگیری دربردارنده تغییرات نسبتاً دائم است و رفتار موردی، لحظه ای و تصادفی به هیچ وجه یادگیری نیست.

مفهوم رفتار بالقوه

- آثار یادگیری در ساخت ذهنی فرد است که ممکن است به ظهور نرسد و قابل مشاهده نباشد و برعکس عملکرد قابل اندازه گیری است.

مفهوم تجربه

- یادگیری حاصل تعامل فرد با محیط است. یعنی یادگیرنده و فرایند یادگیری فعال است و در محیط تأثیر می گذارد و از آن تأثیرمی پذیرد

-
- احساس نیاز و گرایش به یادگیری اولین و مهمترین شرط یادگیری است.
  - تغییرات حاصل از یادگیری، اغلب بلافاصله در عملکرد بروز نمیکند.
  - عملکرد متاثر از عواملی چون انگیزش، گرایش و موقعیتهای مختلف محیطی است.

تنها راه اندازه گیری میزان یادگیری توسل به مشاهده دقیق رفتار

یادگیرنده با وسایلی است که امکانات مشاهده دقیق را فراهم می آورد.

رفتار یادگیرنده باید پیش از تجربه و پس از آن مقایسه شود. اگر رفتار او پس از

قرار گرفتن در یک موقعیت یادگیری (تجربه) در مقایسه با پیش از آن گویای

تغییر باشد، یادگیری صورت گرفته است.

آمادگی

آمادگی فرد از لحاظ جسمی، عاطفی، عقلی و..

یادگیری زمانی برایش اتفاق می افتد که از هر لحاظ آمادگی لازم را داشته باشد

انگیزه و هدف

رغبت محرکی است که نیروی فعالیت را افزایش می دهد و هدف به فعالیت انسان جهت و نیرو می دهد هدف ارزشمند فرد را به خواستن و طلب کردن وادار می کند.

تجارب گذشته

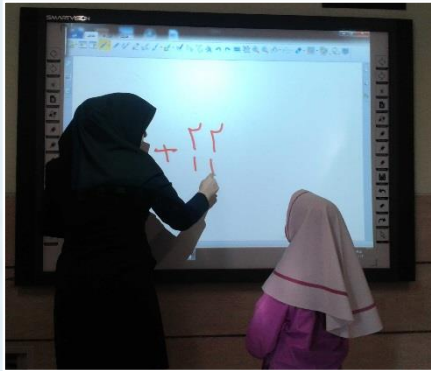
• فرد زمانی می تواند مفاهیم و مسائل جدید را درک کند که مفهوم و مساله جدید با ساخت شناختی او مرتبط باشد یعنی گذشته، حال و آینده آن با هم ارتباط دارند

موقعیت و محیط یادگیری

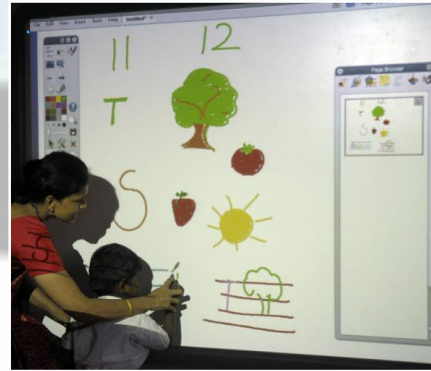
• امکانات محیط آموزشی، اعم از نیروی انسانی و تجهیزات، وضع اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی خانواده، نگرش والدین و مربیان نسبت به تحصیل و آموزشگاه و... می تواند در کیفیت و کمیت یادگیری شاگردان موثر باشد.

تمرین و تکرار

کیفیت اجرای تمرین، مقدار و زمان آن نقش بسیار مهمی در تثبیت یا عدم تثبیت رفتار دارد. اجرای تمرین در زمان غیر متمرکز، اثربخشی بیشتری نسبت به اجرای تمرین در زمان متمرکز دارد.

رابطه کل و جزء

مطالعه از کل به جزء با مشخص کردن روابط جزء با کل، قدرت تحلیل را در فراگیران افزایش می دهد و در نتیجه یادگیری معنی دار می شود. حفظ و تکرار جای خود را به فهم و اندیشه می دهد.

روش تدریس معلم

معلم با شناخت امکانات موجود، موقعیت آموزشی مناسب را به وجود می آورد و با شناخت استعداد، علایق و توانایی شاگردان، آنان را از طریق صحیح یادگیری هدایت می کند.

قبل از قرن ۱۷

نظریه شرطی

نظریه شناختی

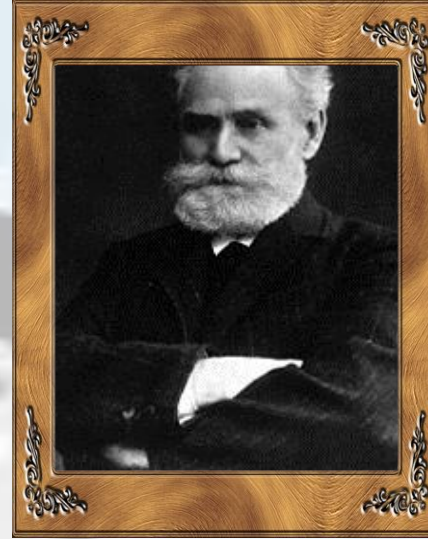
نظریه های معاصر

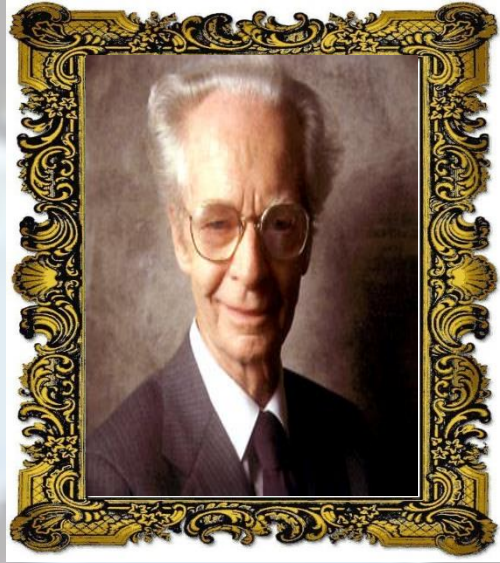

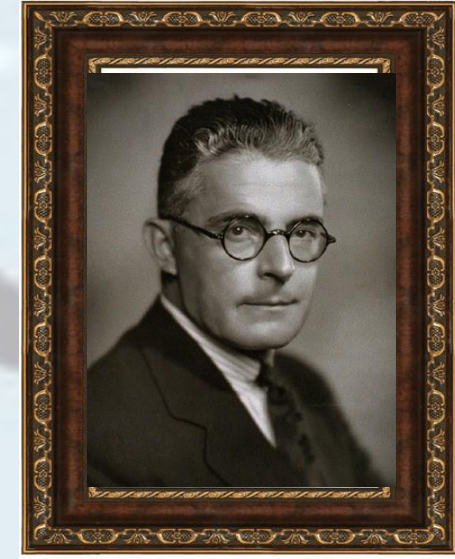
ثرندایک

پاولف

اسکینر

واتسون

نظریه شرطی
رفتار گرایی
پیوندی

یادگیری: ایجاد و تقویت رابطه و پیوند بین محرک و پاسخ در سیستم عصبی انسان / ارتباط بین محرک (S) و پاسخ (R)

نظریه شناختی

بلوم

برونر

یادگیری: ناشی از شناخت،
ادراک و بصیرت
تلفیق یادگرفته های جدید
فرد با ساخت های شناختی
قبلی او
تأکید بر اکتشافات شخصی
فراگیر

پیاژه

آزوبل

**میانجی های پیرامونی در برابر
میانجی های مرکزی**

- **شرطی:** پاسخ ها یا جنبش های عضلانی مایه اصلی رفتارند.
- **شناختی:** برخی فرایندهای مغزی مثل خاطره ها، یگانه ساز رفتارند.

**کسب عادت در مقابل کسب ساخت
های شناختی**

- **شرطی:** یادگیری نتیجه عادت است
- **شناختی:** یادگیری در نتیجه کسب ساخت های شناختی حاصل می شود.

**کوشش و خطا در مقابل
بصیرت در حل مسأله**

- **شرطی:** یادگیرنده برای حل مسأله عادت های مناسب قبلی خود را انتخاب می کند. و استفاده از کوشش و خطا
- **شناختی:** فرد برای حل مسأله نیازمند درک روابط اساسی نهفته میان اجزاء و کل است.

تمایز بین دو نظریه شرطی و شناختی

نظریه ترندایک (کوشش و خطا)

مشخص ترین یادگیری در انسان و حیوانهای دیگر، یادگیری از راه کوشش و خطاست. عکس العمل یا پاسخ موجود زنده در مقابل محرک یا محرکها، ناشی از برقراری ارتباطات عصبی در درون سازواره است؛ به طوری که در طول یادگیری به تدریج پاسخ های نادرست کم میشود و به جای آن پاسخ های درست ظاهر می شود و در ادامه به یادگیری منجر می شود.

آزمایش معروف ترندایک

قرار دادن گربه گرسنه در قفس

شرایط مؤثر در یادگیری ← قانون اثر

قانون آمادگی

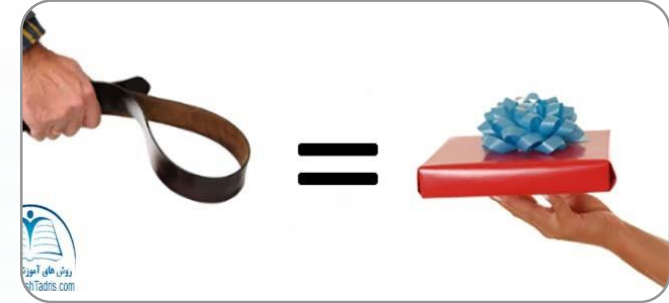
قانون تمرین

قانون تمرین

قانون آمادگی

قانون اثر

هر قدر محرکی را که پاسخ رضایتبخش به دنبال دارد بیشتر تکرار شود، رابطه بین محرک و پاسخ مستحکمتر و پایدارتر خواهد شد

شاگرد باید از لحاظ رشد جسمی، عاطفی و ذهنی و... به اندازه کافی رشد کرده باشد تا بتواند مفهوم های مورد نظر را به خوبی یاد بگیرد.

در جریان آزمایش و خطا، هرگاه بین محرک و پاسخ رابطه خوشایندی و لذتبخشی پدید آید، آن رابطه تقویت می شود و از بین می رود.

کاربرد نظریه ترندایک در فرایند تدریس

- رابطه منطقی میان موضوع تدریس و یادگیری های قبلی شاگردان؛
- از واقعیت های شناخته شده و واقعیت های محسوس کمک گرفته شود؛
- شاگرد از فعالیت های خود احساس رضایت، ارزشمندی و لذت کند و احساس کند یادگیری موضوع مورد نظر نیازهایش را برآورده می سازد؛
- آمادگی شاگرد از هر لحاظ و میل و نیاز به یادگیری در او؛
- استفاده از مثالهای گوناگون در امر تدریس؛
- توجه به تنبیه و تشویق در امر آموزش.

نظریه یادگیری اکتشافی برونر

• شاگردان را نباید در برابر دانسته ها قرار داد، بلکه باید آنان را بامسأله رو به رو کرد تا خود به کشف روابط میان امور و راه حل انها اقدام کنند.

تأکید برونر بر ۴عامل مهم در فعالیت های آموزشی:

۱- تأکید بر فرایند یادگیری ← فرایند کسب معرفت مهم است نه حفظ کردن

۲- تأکید بر ساخت یادگیری ← آسان سازی، پرکردن خلأهای ممکن، سازماندهی منطقی، سهولت انتقال

۳- تأکید بر اهمیت شهود ← ارتقای سطح بینش و فهم شهودی

۴- تأکید بر اهمیت انگیزش درونی ← میل به یادگیری، سائق ذاتی همکاری با دیگران، کنجکاوی برای رفع ابهام، انگیزه توانمند شدن

با شکر از نگاه کرمتان

آبانماه ۱۳۹۵